

Energia geopolittisena asiana

Esitelmä Tekniikan päivillä 14.1.2010, Espoo

Pami Aalto

Jean Monnet -Professori

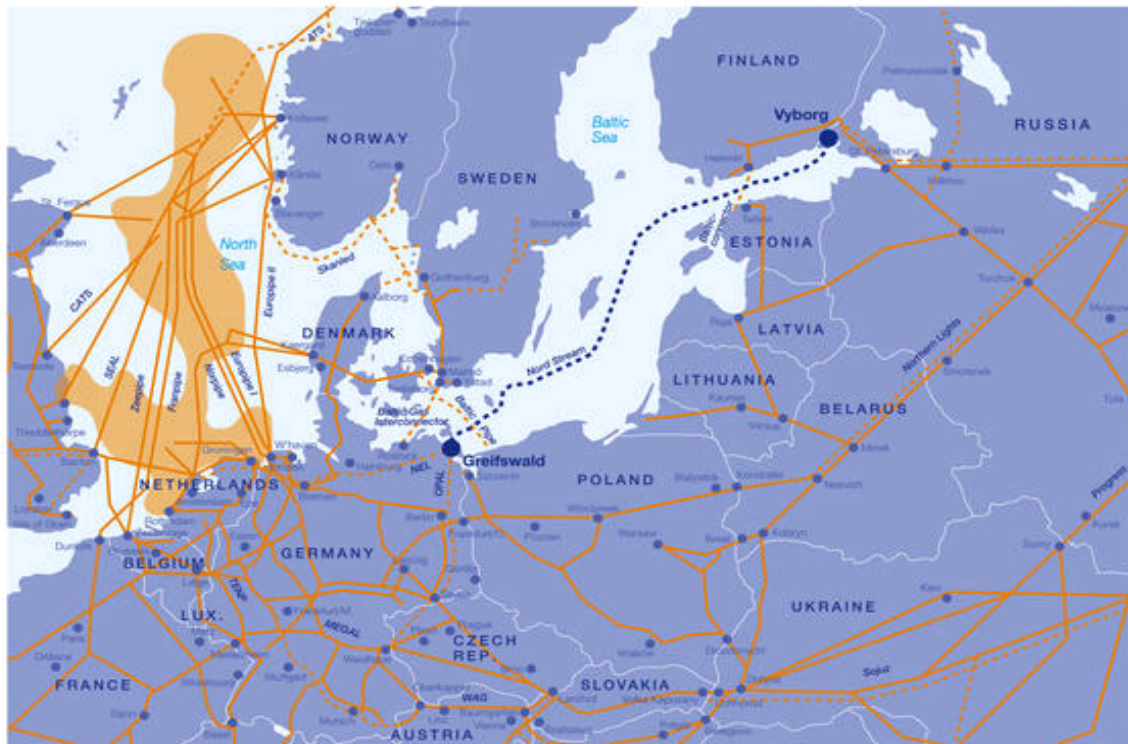
Politiikan tutkimuksen laitos/

Johtaja, Jean Monnet -Keskus

Tampereen yliopisto

Kysymykset

- Mitä on 'energiapolitiikka' ja mistä se koostuu?
 - Monimutkaista, useita eri **toimijoita** ja **rakenteita**
- Mitä on 'geopolitiikka'?
 - **Fyysis-ympäristölliset** (maantiede) ja **institutionaaliset** (politiikka) ulottuvuudet

Central European Gas Pipeline System

- existing*
- - - planned or in construction*
- Major gas bearing areas
- * consists partly of several pipelines

Kuvio: Nord Stream – kaasuputki-hanke Itämerellä

Toimijat

Kansalaiset, järjestöt

Valtiot, byrokraatit

Energiayhtiöt, asiantuntijayhteisöt

Kansainväliset järjestöt, rahoittajat, EU

Skeemat ja tapahtumaketjut energiapolitiittisten intressien muotoutumisessa

Energiapolitiikan rakentumisen prosessit ja käytännöt:
-uusintaminen
-muutokset

Rakenteet: rajaavat ja mahdollistavat sos./mat. ulottuvuudet

<i>Fyysiset/ ympäristölliset</i>	<i>Taloudelliset</i>	<i>Tiedolliset</i>	<i>Institutionaaliset</i>
Resurssien rajallisuus	Investointi- ja etsintäpääoma	Arviot energiapaletista ja teknologiasta	Sektoraaliset intressit ja päätöksentekokyky
Resurssien epätasainen saatavuus	Energi-hyödykkeiden hinnanmuodostus	Läpinäkyvyys ja sisäpiirin tieto	Alueiden, valtioiden ja blokkien väliset suhteet
Tuotanto ja jakelun maantiede	Valuuttakurssien muutokset	Arviot energiavaroista koti- ja ulkomaille	Kansalliset lait ja kansainvälinen säätely, sopimukset
Kestävä kehitys, ilmastomuutos	Koti/ulkomaisten markkinoiden koko ja kehitys	Arviot tuottaja-transit- ja ostajamaiden toimista	Asenteet ja kansainvälinen kulttuuri

Ajallinen takaiskytkentä

Vastaukset

- Geopolitiikka parhaimmillaankin vain osaselitys energiapolitiikan muotoutumisessa
 - Taloudelliset, sosiologiset selitykset, yms.
- Selitysarvo, samoin kuin muiden rakenteellisten tekijöiden painoarvo vaihtelee tapauksesta toiseen
 - Mm. Nord Stream –kaasuputkihanke vs. Suomen sähkömarkkinoiden toiminta ja hinnanmuodostus
- Yksiulotteiset selitykset johtavat energiapolitiikassa helppoon kiistettävyyteen ja huonoihin neuvoihin päätöksentekijöille, pahimmillaan sotaan ja epärationaalisen hinnanmuodostukseen
 - Nord Streamin selittäminen geopolitiikalla vs. taloudella, kumpikaan ei oikein yksinään riitä!
- Silti maantieteen ja materiaalisten tekijöiden merkitystä ei ole syytä unohtaa tai aliarvioida kuten liian usein tämän päivän kansainvälisen politiikan tutkimuksessa tehdään!
 - Resurssit kuten energiavarat nouseva tekijä kansainvälisessä politiikassa